

Veliki požari v občini Radovljica (poskus seznama)

Požar v Radovljici - boji za mesto, 1457

Leta 1457 je v bojih za celjsko dediščino Radovljica kar trikrat menjala gospodarja. Ker se celjska posadka ni hotela vdati, je 14. Junija 1457 močna vojska s cesarjem na čelu z naskokom zavzela le s plotovi zavarovano Radovljico, ki je bila pri napadu močno poškodovana in požgana, saj je bila marsikatera hiše še lesena. Ob odhodu je cesar postavil za poveljnika radovljiške posadke Gašperja Lamberga. Pred Radovljico je prišla velika Vitovčeva vojska, še preden je prišlo do bojev se je Gašper Lamberger s posadko pred celjsko premočjo umaknil, komaj za silo popravljen trg pa je požgal. Močno celjsko posadko v Radovljici je kmalu premagala velika vojska kranjskih deželnih stanov, okrepljenih s četami s Koroškega. Tako je bilo konec Celjanov, konec Vitovca in konec srednjega veka.

Vir: 550 let od bitke za Radovljico (avtor Stane Adam / Linhartovi listi št. 22-23, 2006)

Cesarska vojska pred gorečo Radovljico, 1457

**Vir: ročno kolorirana perorisba narejena po starejših predlogah
(avtor Jure Sinobad)**

Povzeto iz »550 let od bitke za Radovljico«
Linhartovi listi, leto 6., št. 22-23, 2006

Požar na Pustem gradu, 1573

Pusti grad (Wallenberg) je zgorel pred novembrom 1573 in ga niso več obnovili.

Vir: Trgovina in obrt v Radovljici do 17. stoletja (avtor Ferdo Gestrin, Radovljiški zbornik 1995).

Razvaline Pustega gradu, ok. 1900

Vir: DAR

Požar v Radovljici, 1654

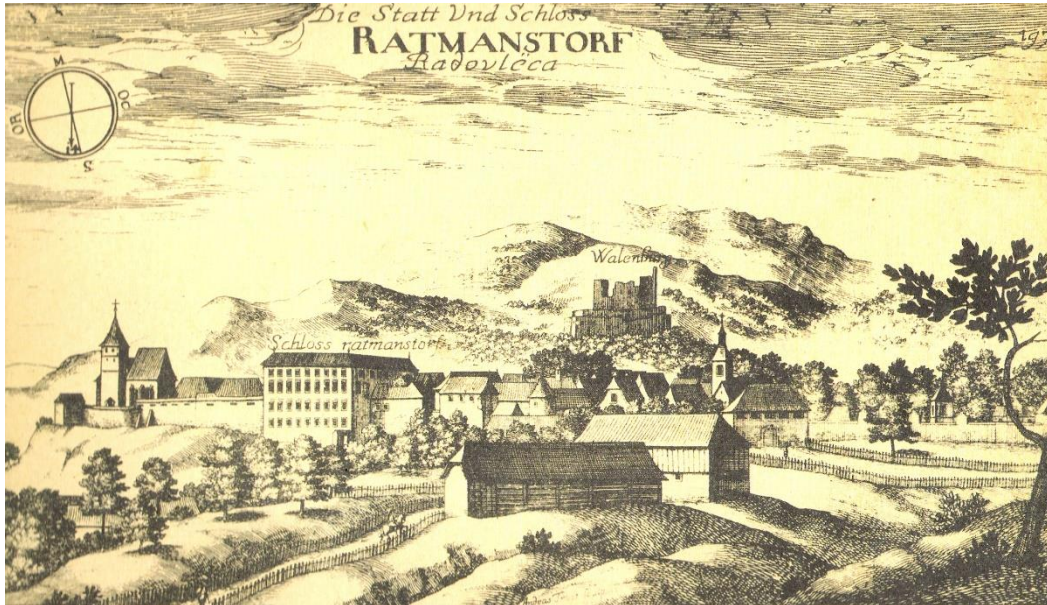
Sv. Florijana dan so imeli meščani Radovljice vsako leto procesijo na Studenčice, župnija Breznica. Obljubili so jo zaradi ognja, ki je 14. januarija 1654 vpepelil 11 hiš.

Vir: Zgodovina župnij v dekaniji Radovljica (avtor Jožef Lavtižar, 1897).

Radovljica po požaru, 1660

Vir: Karta Kranjske (detajl), univerzitetna knjižnica Wroclaw

Radovljica, 1689

Vir: Slava Vojvodine Kranjske (Valvasor)

Požar v Ljubnem, 1726

Velik požar v Ljubnem je izbruhnil na Mali šmaren 8. septembra 1726. Hiše so bile v glavnem lesene, krite s slamo ali skodlami, zato se je požar hitro razširil na vso vas.

Vir: wikipedia.org

Požar v Predtrgu, 1761

Votive slike in napisi. ... O požaru radovljiškega Predtrga priča naslednji napis: »Den 4. April 1761 ist das dorff Vormarkt in Grundt abgebronen. Durch Vorbitt des II. Floriani thut Gott die Statt Rattmanstorff versehonen«.

Vir: *Slovenec*, 11. 9. 1937

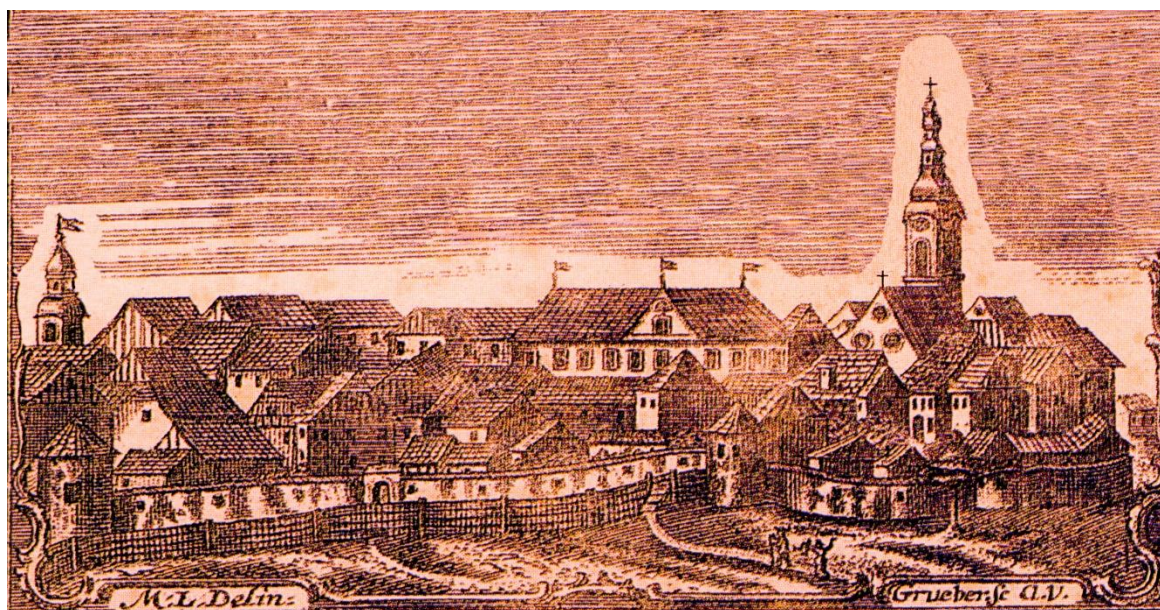
4. aprila 1761 pogorela grajščinska pristava pred mestom (villa Thurniana in Anteoppido). Zgorelo sedem oseb.

Vir: Zgodovina župnij v dekaniji Radovljica (avtor Jožef Lavtižar, 1897)

Požar v Predtrgu, 1761

Vir: Votivna podoba v cerkvi v Studenčicah (foto Cene Avguštin)

Radovljica, 1765

Vir: detajl iz podobice Sv. krvi v Radovljici (Marko Layer)

Požar v Kamni Gorici, 1828

Za Kamno Gorico je bilo usodno že leto 1828 (letnica je zapisana na kamniti bakli na dimniku Tehantove hiše). Tedaj je 17. junija ob 23. uri izbruhnil ob močnem (silnem, piše Mohorič) vetru požar, ki je upepelil 35 stanovanjskih hiš, delavnice fužinarjev, balos s pihali (kladivo wallaš z mehovi), strugo, rake, tri žebljarske kovačije (koče), 12 ognjev ješ in 16 skladišč (šup) za oglje z vsemi zalogami. Škodo so ocenili na 36. 785 goldinarjev, čez noč pa je ostalo brez kruha 140 žebljarskih družin s 550 osebami. Ta požar je bil glavni vzrok, da je odtlej žebjarstvo v tem kraju le še živetarilo in ni moglo več doseči nekdanje ravni.

Vir: Kamna Gorica na nakovalu časa (avtor Marjan Kunej)

Požar v Radovljici, 1835

Najbolj uničujoč požar je Radovljico prizadel v torek, 21. aprila 1835. Na ta dan se je v mestu odvijal letni sejem, ki se ga je udeležilo zelo veliko ljudi iz bližnje in daljne okolice. Ogenj je izbruhnil nenadoma in z veliko močjo, uspešno gašenje pa sta preprečila velika množica in močan vzhodni veter, ki se je ravno tedaj dvignil nad mestom. V štirih urah je bilo uničenih 47 hiš in gospodarskih poslopij v Mestu in 48 v Predmestu. Močno sta bili poškodovani tudi graščina in župnijska cerkev sv. Petra. Zaradi plamenov je bil uničen glavni zvon, dva zvonova sta se stalila, dvema manjšima pa je ogenj prizanesel. Paramente in cerkveno srebro je s prisebnim ukrepanjem pred ognjem rešil vikar Kancijan Stibelz. Od te nesreče si Radovljica še dolgo ni opomogla, saj je bilo od 95 pogorelih poslopij pri različnih zavarovalnicah zavarovanih le 25 hiš.

Vir: Laibacher Zeitung, 28. 4. 1935 / Stara Radovljica

V letih 1826-1840 je bil vikar v Radovljici Kancijan Stibelz; O Stibelzevem času obišče Radolico velika nesreča. Pogorelo je skoraj celo mesto dne 21. aprila 1835. Ko je zgorela stolpova in cerkvena streha pride ogenj skozi majhno luknjo v stropu tudi v cerkev. Na listni srtani zgori v kapeli božji grob – bilo je ravno o velikonočnih praznikih – in altar za božjim grobom. Koliko skrbi in dela je imel Stibelz si pač lahko mislimo ...

Vir: Zgodovina župnij v dekaniji Radovljica (avtor Jožef Lavtižar, 1897).

Pri silnem požaru 21. aprila 1835 so se stopili stari zvonovi in treba je bilo novih. Delo se je srečno in dobro izvršilo. Novi zvonovi imajo skupno težo 8805 (?). V premeru imajo 166:139:118:95 cm. Vsi štirje so iz livarne Antona Samassa v Ljubljani. Veliki je bil vlit l. 1838, ostali trije 1835.

Vir: Zgodovina župnij v dekaniji Radovljica (avtor Jožef Lavtižar, 1897).

Strehe meščanskih hiš in celo cerkve so bile na prelomu iz 18. v 19. st. še vedno prekrute s skodlami, z opečnato streho je bila prekrita le graščina. Množična uporaba lesa in strnjenost hiš sta bili vzrok, da je leta 1835 velikanski požar skoraj uničil mesto. Na srečo je bila večina hiš že zidana, kar je preprečilo izgubo starejših dragocenih arhitekturnih ostalin.

Vir: Zgibanka »Radovljica, naše staro mesto skozi stoletja« (MRO, 2009).

Požar v Radovljici, 1835

Vir: Freska na Komanovi hiši (foto Jure Sinobad)

Radovljica, 1838

Vir: Englisches Kunstanstalt v. H. A. Payne

Op.: Jeklorenz je detajl vedute »Veldes in Krain«,

Obnovljena Radovljica, 1848

Vir: litografija Joseph Wagner

Po požaru l. 1835 je podobar Matej Goričnik Bulovčevo hišo okrasil z imenitnimi reliefi kamnoseštva, slikarstva, kiparstva in glasbe. Goričnik je od leta 1830 živel v tej hiši.

Vir: Nekatera znane osebnosti rojene ali delujoče na območju Radovljiške Dežele (avtor Jure Sinobad; Dežela - kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine; samozaložba 1999).

Požar v Begunjah, 1863

Ustanavljanje gasilskih društev je pospešil industrijski razvoj z velikimi objekti, v našem primeru pa tudi ustanovitev ženske kaznilnice v Begunjah leta 1875 in velik požar leta 1863, ki je uničil 9 hiš v Spodnjem koncu.

Vir: Gasilstvo v Begunjah (BZ; avtor Janez Gašperin)

Požar v Lescah, 1871

Požar v Lescah. Radoljica 29. okt. P. C. II. - 26. dne t. m. je začelo opoldne v bližnji vasi Lescah goreti v nekem skednu, in ogenj se je nanagloma razširil, da je v malo urah pogorelo 12-13 poslopij, deloma popolnoma, deloma le na pol. Dasiravno je prišlo mnogo ljudstva od bližnjih krajev in so tudi pripeljali gasilnic iz Radoljice, Grada in Save (dve lastnina g. Ruarda) ter je prinesel g. župnik Keše iz Begenj eno ročno gasilnico, ktera se je dala izvrstno rabiti, ter je bila poslana tudi kolodvorska za nekoliko časa - in vkljub silnemu delu na pomoč prisedših ljudi bilo je vendar sila težavno postaviti jez razdraženemu elementu. Al posrečilo se je. Ako bi se bili vžgali dve hiši v bližnji okolici pogorišča (Županova in Legatova), šla bi bila cela vas a cerkvijo vred. Škoda je silna, tem bolj ker je mnogim pogorela obleka in tudi žito, živina in krma ter poljedelsko orodje. Zavarovani so bili samo trije posestniki, drugi ne, in še ti le za nizke zneske v primeri škode! Kako je prišel ogenj, o tem se po navadi govori mnogo - ali pravo se ne ve; sploh pravijo, da so ogenj zanetili otroci nekega posestnika, kteremu je tudi mnogo pogorelo; vendar koliko je o tem resničnega, ne vemo. Potrebno bi pa bilo, da se stvar ostro preišče ter z vso ostrostjo kaznuje, kajti koliko žalostnih izgledov že imamo, da so se morale bridko pokoriti cele vasi in tudi mesta, zaradi nemarnosti enega samega. Dobrotnikom pa naj bodo priporočeni posebno nesrečni posli, kterim je pogorela skoraj vsa obleka.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 1. 11. 1871

Požar v Kropi, 1901

Požar v Kropi. Piše se nam iz Kroke 5. t. m.: Poludan zvoni, solnce pripeka, v središči Kroke pa se vzdiguje kvišku gosti dim. Gori ! gori! doni na uho. Ljudje begajo sem in tja ter iščejo otroke. Bolnike nosijo izven Kroke. Kovači, gasilci hite po brizgalne in takoj so v sredi trga, kjer brizgamo vodo. Plamena se vzdigujejo kvišku, ko stolpi visoko. Krik, vik in jok — obup se polastuje prebivalcev. Grozen prizor! Videl sem že cele kmetske vasi goreti, tudi ljubljansko gledališče itd. — toda prizora v sredo, ne morem primerjati. Vtisnil se mi je v dno duše. Gasilci delujejo vstrajno, pa proti takemu elementu je človeška moč ničeva. Veter s silno močjo piha proti »Kotlu«. Gasilci sprevidijo, da goreča poslopja se ne dajo pogasiti, tedaj omeje ogenj. Potrgajo strehe pri Marički in Vretenu (Globočnik in Gartnar) in s silnim naporom ukrote razdirajoči element na gorenjem koncu. Tri domače brizgalne so tu delovale. Na spodnjem koncu je vse obupavalo. Kdo bi se ne čudil? Štirinajst eno, dvo in tudi tri nadstropnih poslopij v plamenu. Toda pomoč je prišla od vrlih naših sosedov Kamnogoričanov, kateri gasilci so dospeli z dvema brizgalnoma, pa tudi pridna dekleta s škafi vsa čast in hvala jim. Ko bi le nekaj trenutkov pozneje dospeli, nenasitljivi element bi nam ugonobil še mnogo poslopij, pa tudi magazine g. Jurija Magušarja v Pibrovčovi hiši, v katerih je za več vagonov žebljarskih izdelkov. Tudi radovljiške gasilce je aviziral vrli dečko Hrovat mlajši iz Kamnegorice, katero je dospelo na pogorišče in pomagalo gasiti. Dela je bilo obilo. Vžigalo se je po vsej Kropi na dvajsetih krajih. To je bil strah in groza. Žal, da moram omeniti tudi nesreče. Kamnogoriški gasilec si je s šipo prerezal na desni roki žile. G. dr. Voves ga je obvezal in poslal v Ljubljano v bolnišnico. Da se jih je veliko opeklo, prste pomečkalo itd., ne bom razkladal. Ogenj je divjal do noči, pa tudi ponoči in Sv. Rešnjega Telesa dan se ja še gasilo. Dimniki mole kviško slično kot pri velikih tovarnah. Sedaj naj navedem glavno vprašanje. Koliko je škode? To je kočljivo vprašanje. Hiše so pri nas po ceni. Če pa kdo zida z novega, pa jako drage. Material se mora voziti večinoma iz Podnarta. Za 100.000 gld. nihče ne sezida tako velikih stavb in stanovanj. Zavarovanih je bilo le nekaj posestnikov za 17.000 gld, 7 posestnikov pa prav nič. Največ škode ima gosp. Jurij Magušar, nad 15.000 gld, kateremu so tri hiše pogorele. Znatno pomoč morajo dobiti pogorelci, sicer ne more večina posestnikov nikakor sezidati hiš. Nad trideset družin je, katere nimajo več obleke, kot kar jo imajo na sebi. Več kovačev nima družega kakor srajco, hlače in cokle. Matere nimajo srajčic in kril, da bi otročiče preoblekle, pa tudi ne novca v žepu, da bi drugo kupile. Tudi kovalci ne bodo redno nekaj dni in tako bode beda res velika. Različno obleko tudi radi sprejmejo. Draga učiteljica, dragi čitatelj, pomagaj tem revežem. Brez obleke biti, pa glad, trpeti, je hudo. Otročiči vpijejo in prosijo: mati, dajte mi kruha — odgovor so trpke solze. Kako lahko se temu odpomore! Zvečer sedite v družbi, potrudi naj se kdo in nabere naj prostovoljnih doneskov ter dopošlje »pomožnemu odboru za pogorelce v Kropi« ali podpisanemu, kateri je tudi v odboru. Prosim! Gladni bodo hvaležni! / Jos. Korošec, nadučitelj.

Vir: Slovenski narod, 7. 6. 1901

Požar v Kropi. Prejeli smo naslednja dva dopisa: Ogenj je nastal okoli enajstih dopoldne vsled nebržnosti neke ženske, ki je zakurila v peči grmado za kruh ter potem odšla. Ker je takrat pihal močen veter in so hiše krite z deskami, se je ogenj hitro razširil. Pri nas je začelo goreti v sredo ravno opoldne. Pogorelo je 15 hiš, med njimi tudi ona, v kateri je bila nastanjena pošta in orožništvo. Orožnikom je pogorela vsa obleka in sobna oprava in ravnotako v poštnem uradu, kjer je bil rešen le gotov denar in

pisemske znamke. Tudi drugim strankam je v pogorelih hišah zgorela obleka in hišna oprava. Z dveh hiš so strgali gasilci strehe in cela ostrešja, da so ogenj omejili. Ker je bil močan veter, so čez vso Kropo leteli otrinki in iskre in se je na mnogih mestih daleč od glavnega požara po večkrat užgalo. Zato so morali ljudje vsako hišo stražiti ter od nje odbijati utrinke, ki so padali nanjo. Pogorele hiše so grozno razdejane. En otrok je hudo opečen. - Drugi dopis slove: Ogenj je nastal, ker je pekla neka kovačica kruh in šla potem k sosedu. Med tem pa se je vnelo v sobi in to je bil vzrok nesreči. Pošta, žandarmarija, Jurij Magušar, Hrovat i. t. d. so pogoreli. - Sestavil se je za pogorelce v Kropi pomožni odbor, obstoječ iz osmih gospodov. Opozarjamo na današnjo prošnjo tega odbora, naj bi se radodarni in usmiljeni Gorenjci spomnili nesrečnih Kroparjev.

Vir: Gorenjec, 8. 6. 1901

K požaru v Kropi. Škoda zadnjega požara v Kropi se ceni na 100.000 kron, zavarovalna svota pa znaša samo 19.000 kron. Večina prebivalstva si je komaj rešila življenje. Nek vnanji gasilec si je pri gašenju prorezal ob neko steklo žile, in so ga vsled tega morali prepeljati v ljubljansko deželno bolnico.

Vir: Gorenjec, 15. 6. 1901

Zopet velik požar v Kropi Dne 5. jun. je zadela Kropo na Gorenjskem grozna nesreča. Pogorele so hiše od Jurija Magušarja do trga. Gasilcem se je posrečilo ugasiti ogenj šele pri Globočniku in Gartnerju. 14 velikih poslopij je uničenih. Vžigalo se je po vsej Kropi na dvajsetih krajih. Največ škode ima g. Jurij Magušar, kateremu so pogorele tri hiše. Njegovo škodo cenijo na 15.000 gld. Nad 30 družin nima ne obleke, ne hrane. Poštno in žandarmerijsko poslopje je pogorelo. Ogenj je nastal iz peči, v kateri je neka ženska kruh pekla. Kovaška obrt v Kropi je zadnja leta tako hirala, da je ljudstvo živelo v veliki bedi, sedaj pa je prišla nad ubogo Kropo še ta nesreča. Priporočamo vsem ljudomilim Slovenkam in Slovencam uboge pogorelce v podporo!

Vir: Domoljub, 20. 6. 1901

Žrtev požara v Kropi. Lorenc Magušar, star 78 let, je šel v soboto 8. t. m. z delavci v visoko kroparsko goro, kjer so pripravljali in dričali les za strehe njegovemu sinu Juriju. Dolga smreka ga je z vrhom tako močno oplazila, da je starček odletel v grmovje in obležal med drevjem nezavesten. Sprejel je v gozdu sveto olje in papežev blagoslov, na kar so ga nesli v rjuhah v njegovo hišo, kjer je izdihnil po kratkem trpljenju svojo dušo.

Vir: Domoljub, 20. 6. 1901

Za pogorelce v Kropi. Klub slovenskih biciklistov »Ljubljana« priredi jutri v nedeljo na korist pogorelcem v Kropi dirko na dirkališču v Ljubljani. — Cesar je daroval iz zasebne blagajne 4000 kron.

Vir: Gorenjec, 22. 6. 1901

Iz Kropo, 9. junija. Zopet Vam poročam le žalostne dogodke. V soboto popoludne ob 6. uri ponesrečil se je g. Lovrenc Magušar, oče g. trgovca Jurija Magušar v »Kotlu«, pri izviru Kroparce kjer je nadzoroval delavce. Smreka ga je udarila na vranico, pri padcu pa se je prasn timer tudi na sence. Ob 7. uri je že umrl. V nedeljo zjutraj ob dveh začujemo zopet grozo in strah razširjajoči klic gori! gori! in glas trobent. Zmešnjava je bila velika.

Gorel je 'vigenc' (kovačnica) g. župana L. Hafnerja. Nevarnost je bila velika. Gasilci so takoj pogasili ogenj. Zgorel je le tram in nekaj strehe. Tlelo je še od zadnjega ognja. Zadnji grozni požar je fotografiral dvakrat g. Vengar fotograf iz Radovljice. Tukajšnji pogorelci so bili zavarovani le za 19.400 K, ne za 17.000 gld. kakor sem v zadnjem dopisu omenil. Da pa za 100.000 gld. ali 200.000 K ne more nihče postaviti takošnih velikih poslopij kot so bila, mi bode vsak pritrdil ako navedem, da so veljala zadnja poslopja, katera so se tukaj zidala: farovž blizu 20.000 K, farovski hlev 12.000 K in tlaka. Tudi g. Magušar ali g. Kenda lahko povesta koliko stane pri nas material ker se mora pesek in apno tu privažati iz Podnarta.

Doslej so za pogorelce darovali: G. Vinko Majdič, Kranj 200 K, g. knezoškof A. B. Jeglič 100 K, g. Šimen Zupan župnik Ježice 50 K, g. Jožef Pogačnik državni poslanec 30 K, g. Ivan Fabijan 100 kg riža, 100 krompirja, g. Fr. Pršina, Šenčur obleke 9 kg, g. Karol Pibovec, obleke 50 K. g. Karolina Kandare Ljubljana obleke 8 600 kg, g. Rezi Lisec Borovnica obleke 10 900 kg, g. Franc Čuden Ljubljana obleka 7 kg. g. Jožef Smrekar kanonik Ljubljana obleke 6 kg.

Vir: Slovenski narod, 11. 6. 1901

Iz Kroke, 16. junija. Za pogorelce so darovali gg. Ažman strojevodja 200 kron, Ažman Poljanc 8 kg obleke. Ernestine Račič Ljubljana 21 kg obleke, župni urad Nova Oselica pri Gorenji vasi obleke 61 kg in 10 K, Ana Hofbauer 5 K, gdč. Pader učiteljica 4 K, neimenovan iz Radovljice 4 K, iz Kranja 4 vreče obleke; 3 krompirja, 0.5 fižola, 3 škatle klobukov in obleke po J. Ovčjak 4 zavitke obleke, Tomaž Varl 40 K, Matija Pirc fil. 10 K, Berta Triller obleke 5 kg, Flis generalni vikar 20 K, J. Karlin župnik 20 K, Franc Krek žup. 10 K, Fr. Jarc žup. 10 K. J. Bernard kaplan 10 K, Stranje pri Kamniku 50 K, Ured. Slovenca 162 K, Valentin Oblak kap. 5 K, Janez Wieser dekan v Velikovcu 40 K, iz Borovelj c. kr. kontrolor A Žvan 20 K, župnik 4 K, davkar 4 K, Prohlin 2 K, Grajščina v Radovljici 20 K, Fr. Omersa 50 K, M. Jeriha kan. 20 K, župnija Stari trg 60 K, Jos. Zupan žup. v Dolini 20 K, Karol Lukmann, Sava 100 K, J. Levičnik naduč. obleke 10 kg, Iv. Brinšek obleke 12 kg, Posojilnica v Radovljici 200 K, Omizje v Mantovi 1.60 K, Dolenc 1 K, Jelovšek župan 4 K, dr. Furlan 2 K, Flis 2 K, Bender 2 K, Hribar 2 K, Gruden 2 K, Šetinc 2 K, Hočevar 3.40 K vsi iz Vrhnike. Emil Guštin učitelj Jesenice 1120 K, Janko Škrbinec, nadučitelj Višnjagora 8.60 K, »Narodna tiskarna« tiskovine Ana Guzelj 500 kg. krompirja J. Primožič žup. Gorice 8 K, M. Leben profesor 10 K, ces svetnik J. Murnik 25 K, J. Fabijan 100 kg riža 700 kg krompirja. / Za odbor: Jos. Korošec

Vir: Slovenski narod, 18. 6. 1901

Iz Kroke, 19. junija. Za pogorelce so dalje darovali: Gg I. Vidic, obleka Ljubljana, M. Bonceli, manufaktura 60 K, A Rihar 3 kg obleke, F. Sirnik obleke 7 kg, Depoli, Kranj 2 kroni, Simon Ažman, župnik 40 kron, Fid. Raihtarek 3.5 kg obleke, po J. Fabianu, Gričar & Mejač 8 kilogramov obleke, Kamna gorica župljani 47 K 66 vin., neimenovan Kranj 20 vin., Marija Gašperin 3 K, Dobrava župljani 47 K. Fid. Raihtarek obleke 4'5 kg, po I. Fabianu, Gricar & Mejač obleke 8 kg, Olše, župljani 29 K 32 vin., Josip Preša, župnik 30 K, po županstva Radovljica: Rubelli, o. kr. glavar 10 K, Roblek 5 K, Ferk, svetnik 4 K, Šlibar 1 K, Tavčar 1 K., M. Hudovernik 10 K, Bulovec 10 K. G. Eržen 2 K, M. Zalar 1 K, dr. I. Vilfan 5 K, S. Sartori 2 K, L. Fursager 2 K, A. B. 1 K, Fr.

Korošec 1 K, Rudež, notar 10 K, A 2 K, neimenovan 2 K, V. Hudovernik 10 K, J. Pogačnik, J. Meršolj, Fr. Pirker, T. Sušteršič, Pavlovšič, darovali več obleke, uredništvo »Slov. Naroda« 14 K 20 vin, A Kokelj 10 K, J. Gnjezda, profesor 10 kron. M. Jereb, žup. 16 K, J. Pfajfar 12 K, uredništvo »Slovenca« 55 K, Podbrezje, župljani 24 K, Fr. Kocijančič, kamnosek 10 K, Boh. Bela, župljani 60 K, Homec, župni urad 10 K, Ljubljana, župni urad Trnovo 18 K, J. Ažman, deželni poslanec 200 K, Gorje, župljani 115 kron, Gorje, hranilnica 50 K, neimenovana Gorjana 15 K, G. Kremžar, magistratni svetnik Dunaj 20 kron, J. Ažman, deželni poslanec, nabral od deželnih poslancev 250 kron, H. Pobisch Dunaj 5 kron, P. Milhlaberjevi nasledniki Borovlje 300 K, neimenovana Boh. Bistrica 8 K, Josipina Počivavnik, hotel Lloyd 6 kg obleke, Helena Hafner obleke 9 kg J. Berlič, župnik 10 K Brezje 10 K, Mošnje, župljani 76 K, Marija Jelovčan 10 K, J. Šafer, Duplje 10 K, Lesce, župljani 34 K 60 vin., Rateče, župljani 47 K 15 vin, upravništvo »Slov. Naroda« 10 K, Dražgoše, župljani 50 K. / Za odbor: Jos. Korošec.

Vir: Slovenski narod, 20. 6. 1901

Deželni zbor kranjski. IV. seja dne 21. junija t. l. Predsedoval je dež. glavar pl. Detela. Vlado je zastopal dež. predsednik baron Hein. ... Pogorelcem v Kropi se je dovolilo 4000 K podpore. Način razdelitve se je prepustil dež. odboru. Poročal je o tem predlogu posl. Kalan, predlog je priporočal posl. Ažman, ki se je zahvalil vsem strankam, da so omogočile ta sklep in vsem tistim poslancem, ki so še sami kaj darovali za pogorelce.

Vir: Slovenski narod, 21. 6. 1901

Za pogorelce v Kropi. Neimenovan gospod in gospica v Krškivasi a 1 K, skupaj 2 K. — G. Jos. Jeglič, gostilničar v Ljubljani, 3 K. — Skupaj 5 K. — Srčna hvala!

Vir: Slovenski narod, 22. 6. 1901

Velika dobrodelna alavnost pevskega društva »Slavec« dne 14. julija t. l. »Kdor hitro da, dvakrat da«. Ta človekoljubna prislovica je vodila odbor »Slavca«, da je ukrenil prirediti to dobrodelno slavnost, katere čisti dohodek je namenjen vsled požara v bedi in pomanjkanja trpečemu prebivalstvu v Kropi, Gorenjivasi, Dobrunjah in Bizoviku. ...

Vir: Slovenski narod, 22. 6. 1901

Iz Kroke, 24 junija. Za pogorelce so dalje darovali: Po g. Mariji Uršič, poštni upraviteljici v Medvodah, 122 K, darovali so naslednji gg.: L. Kavčič, c. kr. poštar, 10 K, Fr. Jarc 10 K, Marija Jaro 10 K, Josipina Jamnik 10 K, M. Uršič 5 K 84 h, A. Jerala 5 K, Jože Šusteršič 4 K, J. Narobe, Goričane, 3 K, Iv. Pajk, c. kr. nam. dež. sod. predsed., 2 K, K. Kiesling 2 K, Rih. vitez pl. Scherer 2 K, K. Kopp 2 K, El. Kotzbek 2 K, uradniki v papirnici, Jer. Kovačič 2 K Ant. Lapajne, delovodja, 2 K, Jos. Železnikar, postaje načelnik, 2 K, J. Jesih, mesar, 2 K, Fr. Šusteršič, Svetje, 2 K, J. Kavčič, posestnik, 2 K, Franciška Kavčič 2 K, L. Legat 2 K, J. Lavtižer, Vrje, 2 K, Fr. Tomc, trgovec, 2 K, R. Postišek 1 K, J. Novljan 1 K, J. Bukovec, Vaše, 1 K, R. Scharlach 1 K, G. Hechinger 1 K, Ed. vit. pl. Hopfgartner, ravnatelj pap, 1 K, J. Kavčič 1 K, Fani Boben 1 K, Fr. Skarbina 1 K, A. Jerička 1 K, J. Bukovec 1 K, Louis Schmied uradnik, 1 K, Fr. Slinker, uradnik, 1 K, Chvatal 1 K, Fr. Tomc 1 K, M. Smole, Vrje, 1 K, Fr. Kos, Goričane, 1 K, J. Erjavec 1 K,

Kocijančič 1 K, J. Picher 1 K, A. Kuralt, Zg Savica, 1 K, J. Jereb, c. kr. orožnik, 1 K, Franjica Weber, Goričane, 1 K, M. Babnik 1 K, M. Bizjak 1 K, I. Krainer 80 h, Fr. Kosec, Verje, 60 h, J. Šetina, Zbilje, 60 h, Kat. Južna, Svetje, 40 h, A. Kosec, Vrje, 40 h, J. Trampuž, Golobrd, 40 h, J. Trampuž, Gorice, 40 h, J. Konjar, Smladnik, 40 h, J. Zelnik, slikar, Sora, 40 h, J. Rozman, Podrečje, 40 h, Kopač, Medno, 40 h. Fr. Jakob 40 h, A. Cvajner 40 h, A. Pahar 26 h, Ivana Mramor 20 b, J. Baumkirchner 20 h, L. Pavlič 20 h, M. Fertin 20 h, M. Kopač, Goričane, 10 h, J. Bohinc, Zbilje, 2 K.

Križe, župni urad, 14 K, Šempeter, Novo mesto, žup. urad, 10 K, Kranjska gora, žup. urad, 12 K, J. Trpin 3 K, Radovljica, župljani, 109 K, J. Mrak, žup., 10 K, M. Rosner 10 K, A. Kreutzberger, Kranj, 25 K, J. Novak, dekan, 20 K, J. Košmelj, mesar, Železniki, obleke 10 kg, A. Pokora, c. kr. oficial, obleke 8 kg, N. N., Ljubljana, 5 K, gospa M. Schrey, Jesenice, 10 K. Hvala lepa! / Za odbor: Jos. Korošec.

Vir: Slovenski narod, 25. 6. 1901

Darila. Za pogorelce v Kropi. Gg. udje trebanjske kmet. podružnice in g. K., zbrani na občnem zboru kmetijske družbe pri gosp. Zajcu 4 K. — Srčna hvala!

Vir: Slovenski narod, 26. 6. 1901

Požar v Kropi, 1901

Vir: DAR (Ažbe Toman; foto Alojz Vengar)

Iz Kroke, 28. junija. Za pogorelce so dalje darovali: Neimenovan 10 K, Fr. Crobath 6 K, Karol Schneller 1 K, J. Čop 40 vin., Ig. Resch 2 K, I. Gorjanec. Primskovo 1 K, A. Šink

890 kg krompirja, Karol pl. Rus, Kranjska gora 7 K, gospa dr. Jenkova 20 kron, Fr. Budinek 10 K, E. D. 40 K, Šimen Ažman 12 kg obleke, Zasip, župljani 14 K, Horjul, župljani 12 K, kaznilnica Begunje 105 K, Fr. Marinič, žup. Kojsko 3 K, I. Miiller, žup. 5 K, Hugo Ihl 10 K, Fr. Ivanetič, c. kr. kurat 4 K, dr. D. Majaron 50 K, T. Zabukovec, žup. up. 10 K, Breznica, župljani 48 K, M. Bogolin, žup. 3 K, D. Rakuscb, Celje 20 K, Poljane Gorenj., župljani 90 K, Kranj, župljani 47 K 65 vin., gospa M.Schrey, Jesenice 7.5 kg obleke, A.Kočevar, Ljubljana obleke 6 kg, Fr. Ks. Souvan, manufakture 12 kg, Rebec & Comp., Pulj 10 kron, Begunje, župni urad (Gor) 28 K. po

dr. Vl. Levcu Dunaj g. J. Luzar, nadre vident želez. 10 K, Fr. Kadunc, žup. 10 K, uredništvo »Slovenskega Naroda« 5 K, Fr. Jereb 5 K, uredništvo »Slovenca« 67 kron, Emil Guttman, c. kr. m. tajnik 20 K, Koroška Bela, župljani 61 K 76 vin., Aljaž, žup. 30 K, po M. Arkotu, dekanu, župljani 55 K, Sv. Lenart nad Škofjo Loko 35 K 5 vin, Tržič, župni urad 140 K, Turk, župnik 10 K, g. deželni poslanci drugič 32 K, Ribno, župljani 30 K, Fa Čemažar, kaplan 3 K, Š. Žužek, žup. 10 K, Srednja vas (Bohinj) 33 K, Toplice, župni urad 35 K, A. Žgur, žup. 14 K 30 vin., gospa A. Tolazzi, Logatec, obleke 25 kg, M. Miložič, Grobelno Škofja Loka manufakture 7.5 kg, županstvo Bled po J. Peternelu 50 K, Višnja gora po J. Škrbincu, nadučitelju g. dr. R. Bežek, c. kr. notar 10 K, »Slovenski Narod« 4 K. Hvala lepa vsem darovalcem. / Za odbor Jos. Korošec.

Vir: Slovenski narod, 1. 7. 1901

Deželni zbor kranjski. VIII. seja dne 3. julija l. l. Predsedoval je deželni glavar pl. Detela. ... Ravno tako je s Kropo. Tam se je najprej reklo, da znaša škoda 130 000 kron, a že pomožni odbor jo je v svoji prošnji cenil na 100 000 kron. ... Vsa zavarovalna svota znaša v Kropi 19 000 kron.

Vir: Slovenski narod, 3. 7. 1901

Iz Kroke, 2. julija. Izkaz darov za pogorelce v Kropi. (Dalje) Po odredbi in posredovanji gosp. Fr. Hrašovec, c. kr. okr. sodnika v p., po blagosrčni gospej Žizma Hrašovec, omožena dr. Wendler, in usmiljeni gospici Jerici Gomilšak pri v Gradcu živečih rodoljubih nabrani miledari za pogorelce v Kropi na Gorenjskem darovali so: Po 60 K dr. Gregor Krek, dvorni svetnik in vseučilišni profesor, dr. Demeter vitez Bleiweis za svakinjo, dr. Jož. Unterlugauer, dež. bosniški zdravniški referent, dr. Jaro Hrašovec, odvetnik v Celju, dr. Silvin Hrašovec, c. kr. okrajni sodni pristav; po 5 K: dr. Otto baron Kraus, mil. gospa Hilde z Lusar Lusarov; po 3 K: rodbina Zabredova, Fr. Hrašovec, c.kr. okr. sodnik v. p.; po 2 K: dr. Ipavec, em. primarij, dr. Klasinc, odvetnik, Dolenc, c. kr. poštni kontrolor, Vouk, o. kr. poštni kontrolor, Polanec, c. kr. poštni oficial, Iv. Sadnikar, steklar, gospica Jerica Gomilšak, I. Dolžan, c. kr. poštni kontrolor, Fr. Kaube, posestnik in hotelier, dr. Štrekelj, c. kr. vseučilšni profesor, dr. Žižek, zdravnik, operateur, Bonča, c. kr. namest. veter, koncipist, M—C (neimenovan) Hoffer, mag. registrator, Miki, c. kr. računski oficial, Vrbnjak, c. kr. poštni oficial, E. Zwierzina, c. kr. ravnatelj deželne deske, Pešec, c. kr. pol. komisar, Mih. Papež, c. kr. pol. nadkomisar, Miško Cizelj, o. kr. učitelj, I. Hecl..., Avg. Sk. ..., S Rojnik, c. kr. računski oficial, Fr. Hauptman, c. kr. profesor, Žizma Hrašovec, omož. dr. Wendler; po 1 K : dr. Caj. Dittl, Ch. Stipper, učiteljica; po 60 h: Franjica Jančič, kuharica. Svota = 118 K 60h. Uredništvo »Slovenca« 18 K, Fr. Zorec v Novi Oselici 10 K, Jesenice, župni urad, 34 K, Jos. Novak, Velike Lašče. 10 K, M. Preželj, žup. v Mavčičah, 8 K. Hvala lepa vsem darovalcem! / Za odbor: Jos. Korošec.

Vir: Slovenski narod, 3. 7. 1901

Po požaru. Strašna je bila nesreča, katero je provzročil zadnji tukajšnji veliki požar, a milosrčnost in usmiljenost slovenska je hitro priskočila na pomoč ubogim kropškim pogorelcem. Od vseh strani jim pošiljajo velikodušne darove naši dobri rojaki brez ozira na politično mišljenje. Razun teh pa sta tudi naš presvitli cesar in deželni odbor prav po očetovsko proti njim stegnila svoji dobrotljivi roki. Vsem tem darovalcem izrekajo obdarovani kropški reveži svojo najjudanejšo in najiskrenejšo zahvalo! Pri tem pa tudi ne smemo pozabiti raznih zavarovalnih društev. Prav kulantno je postopala banka «Slavija», ki je svojim zavarovancem izplačala popolne zneske brez odbitka vrednosti v ostalih ogorkih. Ravnotako je storila tudi zavarovalnica »Dunav«. Tržaško zavarovalnico tukaj znano pod imenom «Adriatica», pa v tem ozira ne moremo pohvaliti. Nazadnje bi pa bila tudi mlada škofova zavarovalnica skoraj prišla v poštev in dolžnost, da bi morala izplačati nekaj stotakov, a malomarnost ali brezbržnost njenega zastopnika v Kropi jo je srečno rešila te škode. Hiša, v kateri je bil rojen gorjanski župnik Ažman in ki je bila last njegovega očeta, je bila namreč do lanskega leta zavarovana pri graški nemški zavarovalnici. Lansko leto je stari župnikov oče izročil to hišo mlademu sorodniku in ob tistem času je pretekla zavarovalna doba za hišo. Župnik je na to opozoril novega hišnega gospodarja ter izrekel željo da, bi znanprej zavaroval hišo pri mladi škofovi zavarovalnici. Hišni lastnik ga je ubogal ter šel k zastopniku priporočene zavarovalnice s prošnjo, da bi zavaroval hišo. Zastopnik mu je obljubil, da bode v kratkem prišel pogledat hišo in jo potem takoj zavaroval. Ker ga pa le ni bilo, ga je šel hišni lastnik priganjat, a on se je izgovarjal, daje vedno tako preobložen z drugim delom, da ima malo časa in da naj še malo počaka. Mladi hišni gospodar je res čakal nanj, toda pričakal je - požar, kateri mu je spremenil hišo v razvaline. Na same obljube in »dobro voljo" kropškega zastopnika škofove zavarovalnice pa ne bode sedaj dobil nikake zavarovanine, da bi mogel razdejano hišo zopet popraviti. Tako skrbe naši klerikalci za ljudske koristi.

Vir: Gorenjec, 6. 7. 1901

Iz Krope, 8. julija. Za pogorelce v Kropi so dalje darovali: N. N. Ljubljana 5 K, Godovič župni urad 18 K, Karol Walzer Celje 5 K, Grad-Bled župljani 23 K, J. Strupi žup. Domžale 5 K, Goričica 20.10 K gospa Jožefina Steinsr 2 K, po J. Fabianu pri emizju nabranih 4 K, po Fr. Hrašovcu g. Ant. Wamberger kurat Messendorf 4 K, J. Ciperla Bled obleke 4 kg J. Mikš za faro Trstenik 10 K, Smladnik župljani po J. Karlinu 20 K, Alojz Domicelj Zagorje manufakturnega blaga 10 kg, J. D. Ljubljana 10 K, Fr. Kummer dekan Stara Loka nabranih 46 K, župni urad Št. Rupert 30 K, župni urad v D. M. v Polju nabranih 85 K, J. Grčar župnik v Dobu 40 kron, župni urad v Kokri 12 K, župni urad B. Bistrica 29 K, župni urad Logatec 15 K, župni urad. Bloke nabranih 33 K, Alojz Stare blagajnik Vincenc. conference izvanredna zbirka delavnih udov v Ljubljani 50 K, župni urad Šmarjeta 12 K, župni urad Loški Potok 30 K. župni urad Planina (Notranjsko) 21.40 K, župni urad Žabnica J. Drnovšek 20 K, župni urad Col Fr. Košir 12.45 K Andrej Petek žup. v Sv. Križu 16 K, Šim. Zupan 2.20 K, Jan. Lesar župnik 10 K, Ured. »Slovenca« 60.60 K, J. Soukup Stara Oslica župljani 24 K. Kamnik župljani 20.50 K in O. O. 10 K =

30 50 K, župni urad v Leskovici 10 K, Unec župljani 10 K, Maks Brunner 5 K, Ant. Krisper zavoj čevljev, M. Poč žup. darovali župljani 22 K.

Vir: Slovenski narod, 11. 7. 1901

Velika dobrodelna slavnost društva „Slavec“ v korist pogorelcem v Kropi, Gorenji vasi, Dobrunjah in Bizovika, ki se je vršila pretečeno nedeljo v »Narodnem domu«, prinesla je kosmatega dohodka 1592 kron 21 vin Ker odbor še ni dobil vseh računov o stroških, ne more še danes konstatirati čistega dohodka. ...

Vir: Slovenski narod, 17. 7. 1901

Žrtev požara v Kropi. Posestnica Neža Klinar iz Kroke pripeljala se je včeraj popoldne z izvoščekom iz deželne bolnice, kjer je bila zaradi opeklin, ki jih je zadobila pri požaru v Kropi, k Mariji Wagnerjevi v Pristavskih ulicah št. 8, da tam počaka večernega vlaka in se odpelje domov. Ko je stopila z voza, ji je prišlo slabo. M. Wagnerjeva jo je spravila v posteljo, kjer je od slabosti takoj umrla.

Vir: Slovenski narod, 17. 7. 1901

Darila. Za pogorce v Kropi. Gospod dr. Andrej Vojska, c. kr. višji sodni svetnik v Novem mestu, 5 K. — Srčna hvala!

Vir: Slovenski narod, 17. 7. 1901

Požigalec iz Kroke, 21 letni kovaški pomočnik Peter Ahačič, ki je sedemkrat zažgal v Kropi, je bil obsojen na 20 let težke ječe.

Vir: Gorenjec, 14. 12. 1901

Odlikovanje orožnika. V Kropi so minulo nedeljo slovesno pripeli zaslužni križec orožniškemu postaje vodju gospodu Jos. Debevču, ki si je pridobil lansko leto ob času požara v Kropi in ker je zasačil zelo nevarnega požigalca. K tej slavnosti se je zbralo 24 njegovih tovarišev c. kr. orožnikov, c. kr. konjeniški stotnik Meden, radovljiški okrajni glavar pl. Rubelli in zastopniki občin.

Vir: Gorenjec, 3. 5. 1902

Požar v Kropi, 1901

Vir: foto Rok Gašperšič (detajl freske v cerkvi sv. Lenarta)

Velik požar v Brdih, 1910

Grozen požar je uničil dne 15. m. m. celo vas Brdo v neposrednji bližini Radovljice. V petek je nenadoma švignil rdeči petelin iz hiše posestnika Olifčiča ter mahoma vžgal sosednje hiše in gospodarska poslopja, tako da je bilo v kratkem, še predno so prihitele sosednje požarne straže in okoličani na pomoč, uničenih sedem hiš in okoli deset gospodarskih poslopij. Ker je bila večina prebivalstva Brda na polju, se ni dalo skoro nič rešiti in ogenj je grozno gospodaril. Ponesrečenci so rešili edinole to, kar so imeli na sebi. Obleka, živež, hišna oprava, poljsko orodje, a tudi mnogo živine je bilo žrtev ognja. A obubožani prebivalci Brda objokujejo tudi eno človeško žrtev. Žena posestnika Ažmana, videč, kako neusmiljeno dela ogenj, je z največjo pogumnostjo hitela reševati živino; toda pri rešitvi se je sama ponesrečila. Udril se je nanjo goreč strop in le zavesti svoje hčere se ima zahvaliti, da ni ostala v ognju. Ta jo je vso gorečo potegnila iz ognja, a revica je bila tako strahovito ožgana in opečena, da je v grozних bolečinah popoldne okoli 5. ure, previdena z zadnjo popotnico, umrla. Čast junaški ženi! Na pogorišče so prihitele požarne brambe z Bleda, Radovljice, Begunj, Ribnega, Kamnegorice, Mošenj in Kroke. Rešiti se je dalo le dve hiši in dve gospodarski poslopji. Beda je velika. Ljudje so potrebni nujne podpore. Na pomoč! Kako je nastal ogenj, se še ne ve.

Vir: Gorenjec, 16. 4. 1910

Vas Brda pogorela. Dne 15. t. m. je pogorela gorska vas Brdo, župnija Radovljica. Vas sama leži na griču pod planino Jelovca med Ribnem in Kamnogorico. Vse hiše v vasi so bili zelo ozko skupaj in krite s slamo. Ljudje so bili dopoldne večinoma na polju, v gozdovih in senožetih in doma so ostali le otroci in nekaj starejših žensk. Ogenj je

nastal okoli 10. ure v lijaku za seno v hlevu pri posestniku po domače Andrejec. Na pomoč so prihitele vse požarne brambe iz cele okolice. Prva je bila na mestu nesreče domača radovljiška požarna bramba, prihitele so pa tudi polarne brambe iz Kamnegorice, Ribnega, Bleda, Begunj, Mošenj. Njihovemu neumornemu delu in trudu se je zahvaliti, da so rešili par hiš, gospodarskih poslopij in nekaj oprave. Pogorele so šestim posestnikom hiše z vso notranjo opravo in obleko, gospodarsko poslopje, ves živež za ljudi in živino, zgorelo je veliko živine, posebno prašičev. Škoda je velikanska. Ogenj je zahteval tudi človeško žrtev. 55 let stara vdova gospodinja Uršula je bila sama v hiši, ko je nastal požar. Hiti v hlev, da reši živino, jo ven izganja, a živina noče ven. Pri tem pozabi nase in na smrtno nevarnost, ko je bil že ves hlev v ognju, na njo pade kos goreče strehe, vžge se ji obleka na telesu. Beži iz hleva po vasi kakor velik ognjeni steber in kliče na pomoč. Prihitei ljudje ji raztrgajo zgorele ostanke obleke raz telo, katero pa je bilo že popolnoma opečeno. Celo telo je bilo kakor ena sama opeklina. Preneso jo v hišo bližnje sosednje vasi in tam je bila prevedena s sv. zakramenti. Ginljiv je bil prizor, ko prihiti njen sin, ki je ob času požara bil v Lescah, na svoj goreči dom, popusti dom in hiti k smrtno nevarno opečeni materi. Ko opečena mati zagleda sina, dvigne se, objema sina in ga obsipa z zadnjimi materinimi poljubi. Sin pa prevzet žalosti in obupa se zgrudi nezavesten k nogam svoje matere. V soboto zjutraj je blaga nesrečna mati v strašnih bolečinah umrla. Njenega pogreba v nedeljo udeležilo se je silno veliko ljudi iz bližnjih vasi in iz Radovljice. Nesrečni pogorela so večinoma revni posestniki, zadolženi in zato nujno potrebni pomoči. Vsa škoda se ceni nad 80.000 K, zavarovani pa so bili za malenkostne vsote, zato se obračamo do usmiljenih src za podporo, bodisi v denarju, obleki ali živežu župni urad v Radovljici je pripravljen sprejemati darove in jih razdeliti med nesrečne pogorelce.

Vir: Domoljub, 28. 4. 1910

Velik požar v Predtrgu, 1920

Požar v Radovljici. V nedeljo zvečer so z Gorenjskega se vračajoči izletniki prinesli v Ljubljano novico, da je Radovljica gorela in da je bil velikanski požar. O tem požaru smo prejeli naslednje poročilo očividca:

Radovljica, 7. marca. Danes ravno v trenutku, ko so začeli ljudje prihajati iz cerkve od glavne maše, ob 11. uri 15 min. dopoldne je nastalo na trgu veliko razburjenje. Zvonovi so začeli biti plat zvona. Po trgu se je bliskovito razlegal krik: »Gori! Gori! V Predtrgu gori!« Na sredi vasi Predtrg je začelo goreti. Otroci so se igrali z ročnimi granatami. Hoteli so eno zažgati, da bi eksplodirala. Granata se je zažgala in povzročila požar. Takoj je švignil velik zubelj proti nebu. Ker je pihal silen veter, se je začel požar takoj širiti na bližnja posestva in bila je velika nevarnost, da vpepelji ves Predtrg. V desetih minutah je bilo vse v plamenu. Ljudje so takoj hiteli gasit. Okoliške požarne brambe so prihitele na lice požara ter začele z rešilno akcijo. Hvala gre tudi državnim železnicam, ki je aranžirala posebne vlake in sicer za požarne brambe z Jesenic v dveh vlakih in za požarno brambo v Kranju v enem vlaku. Požarna bramba v Tržiču je došla z

avtomobilom. - Gorelo je 2 uri in pol. Z velikim in težavnim naporom se je požarnim brambam posrečilo lokalizirati ogenj in ga proti večeru udušiti.

Kako velikanska je bila nevarnost za okolico, je jasno iz dejstva, da je ves čas vladal silen veter, ki je goreče snope slame nosil 2/3 ure daleč. Pri hiši, kjer je nastal ogenj so imeli več ročnih granat, ki so med požarom trikrat eksplodirale.

Popolnoma uničenih je osem hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Živino so pravočasno rešili, zgorel je samo en jarec. Mnogim posestnikom so zgorele znatne množine bankovcev, skoro povsod pa obleka, perilo in hišna oprava. Škoda je velikanska.

Vir: Slovenski narod, 9. 3. 1920

Velik požar v Radovljici. Včeraj dopoldne je Pred trgom pri Radovljici izbruhnil velik požar, ki je upepelil 8 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Gasit so prihitele požarne hrambe od blizu in daleč, iz Tržiča, Kranja in drugod. Tudi ljudstvo z vseh krajev Gorenjske je hitelo v Radovljico pomagat. Kako je ogenj nastal, ni še znano.

Vir: Slovenec, 9. 3. 1920

Velik požar v Radovljici. 7. t. m. dopoldne je Predtrgom pri Radovljici izbruhnil velik požar, ki je upepelil 8 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Gasit so prihitele požarne hrambe od blizu in daleč, iz Tržiča, Kranja in drugod. Tudi ljudstvo z vseh krajev Gorenjske je hitelo v Radovljico pomagat. Kako je ogenj nastal, ni še znano.

Vir: Domoljub, 10. 3. 1920

Iz Radovljice - Požar v Predtrgu. V nedeljo dne 7. t. m. nekako ob pol 12. uri se je po neprevidnem ravnanju z gorečim pepelom vnelo v podstrešju posestnika Tomaža Valanda in v hipu je bilo 8 hiš z velikimi gospodarskimi poslopji v plamenu. Na lice mesta je prihitela takoj domača požarna bamba pod vodstvom Franceta Dolžana, kateri se je s pomočjo in neustrašnim delovanjem vseh slojev Radovljičanov, gori od samega g. okrajnega glavarja in do zadnjega meščana posrečilo ogenj omejiti v toliko, da je bila velika nevarnost za predmestje in mesto Radovljica odstranjeno. Takoj na to so dospela gasilna društva iz Mošenj, Begunj, Breznice, Ribnega, Ljubna in Mlinega pa z bencim-motorjem, nadalje pa sta po prizadevanju domačega postajenačelnika prihтели s posebnim vlakom požarni brambi jeseniška in tovarniška, z drugim vlakom zopet društvi iz Kranja in Tržiča, ki so krepko, požrtvovalno in neumorno gasile, dokler niso vdušile do dobrega strašni požar. Omeniti nam je še treba vrlo delovanje gg. orožnikov in domačih č. gg. duhovnikov. G. Vinko Resman je zelo spretno opazoval, kje je najbolj potrebna pomoč, ter vzpodbujal navzoče k vztrajnosti, vodo so z veliko vztrajnostjo nosile radovljiške gospe in gospodične, ravno tako tudi nekatera iz daljnih vasi. Rodbina Fürsagerjeva je pomogla kar največ mogoče; utrujene gasilce neprestano krepčila s pivom, moštom in kruhom. Vsa čast vsem. Pogorelo je osmim posestnikom skoro vse gospodarsko orodje, med drugim en konj, več prašičev, ovac, kuretine itd. Več gasilcev je pri tem zadobilo lahko telesne poškodbe. N. Papler, posestnik iz Vrbenj, je dobil pri reševanju konj iz gorečega hleva težke poškodbe, prepeljali so ga domov, upati je, da bode okreval. Škoda pogorelcev je zelo občutna in hipno nepregledna. Požar je pazno zasledoval g. okr. glavar, ki bo, kakor upamo, zastavil vse svoje sile, da priskoči bednim

pogorelcem na pomoč. Sila je velika in nujna! Kličemo za to vse prizadete faktorje, da čimpreje priskočijo nesrečnežem na pomoč.

Vir: Slovenski narod, 10. 3. 1920

Poziv! Načelništvo okrajnega odbora SKS. v Radovljici se obrača do krajevnih odborov SKS. Vse Slovenije s to-le prošnjo: Dne 7. marca okrog enajstih je nastal v Predtrgu pri Radovljici velik požar. V eni uri je bilo v veliko grozo ljudstva uničenih osem hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Pogorela je vsa mrva, orodje, enemu gospodarju še vsi vozovi, poleg tega še lepa žrebica, obleka in drugo. Škoda se ne da preceniti. Beda velikanska. Ker je vsled lanske tole naš okraj še posebno izčrpan, zato se obračam do vseh predsednikov krajevnih odborov s prošnjo, da nemudoma prirede zbirke za te ponesrečence. Kdor hitro da, dvakrat da! Dolžni smo jim kot njih stanovski tovariši pomagati, zakaj pregovor pravi: Danes meni, jutri tebi. Vse, kar se nabere, naj se pošlje županstvu Predtrg, pošta Radovljica. Pokažimo, da sočustvujemo z njimi. Ivan Ažman, t. i. predsednik.

Vir: Kmetijski list, 11. 3. 1920

Prošnja. Dne 7. marca t. l. je uničil silni požar v Predtrgu pri Radolici osmim posestnikom vsa stanovanjska in gospodarska poslopja. Pogorela je tudi vsa krma. orodje, vozovi, stroji, obleka, žito in dr. Škoda se ceni na milijon kron — zavarovalnina pa znaša komaj 30.000 K! Pri sedanji draginji je nemogoče, da bi se prizadeti vsaj deloma izkopal iz svoje nesreče, ako se jih naša javnost ne usmili! Obračamo se torej na visoko deželno vlado, na svoje plemenite sorojake, na župne in občinske urade, na gospodarske organizacije s prošnjo, da priskočijo pogorelcem na pomoč z milodari. Darove v denarju in blagu hvaležno sprejema županstvo v Predtrgu in župni urad v Radovljici. / Pomožni odbor v Predtrgu pri Radolici

Vir: Slovenec, 12. 3. 1920

Prošnja. Dne 7. marca t. l. je uničil silni požar v Predtrgu pri Radovljici osmim posestnikom vsa stanovanjska in gospodarska poslopja. Pogorela je tudi vsa krma, orodje, vozovi, stroji, obleka, žito in drugo. Škoda se ceni na milijon kron — zavarovalnina pa znaša komaj 30.000 K! Pri sedanji draginji je nemogoče, da bi se prizadeti vsaj deloma izkopal iz svoje nesreče, ako se jih naša javnost ne usmili! Obračamo se torej na visoko deželno vlado, na svoje plemenite sorojake, na župne in občinske urade, na gospodarske organizacije s prošnjo, da priskočijo pogorelcem na pomoč z milodari. Darove v denarju in blagu hvaležno sprejema županstvo v Predtrgu in župni urad v Radovljici. Pomožni odbor v Predtrgu pri Radovljici.

Opomba tajništva Jugoslov. Kmetijske zveze: Poživljamo vse naše pristaše, da priskočijo pogorelcem na pomoč in da vsak žrtvuje, kolikor more. V stiski je vsak, še tako majhen dar dobrodošel. Odbori Kmetijskih zvez naj pobirajo darove in naj jih pošljejo Pomožnemu odboru.

Vir: Slov. Narod, 13. 3. in Domoljub, 17. 3. 1920

Požar v Radovljici. Dne 7. t. m. je zadela občino Predtrg v Radovljici strašna nesreča. Nekaj minut pred poldvanajsto uro se začuje pri hiši cestarja Tomaža Valanta obupni

klic »ogelj« — in ni preteklo pet minut je pa izbruhnil z vso silo že na dan silovit ogenj in objel vso streho, svinjak in drvarnico — bilo bilo je hkrati vse v rdečem zublju. Ljudje se niso niti zavedli dobro kaj je in že je rdeči jezik švignil — gnan vsled hudega vetra — na sosedno hišo čez cesto — na Jurcovo, ki je bila krita s slamo in trenutkoma je stala vsa dolga hiša s hlevotn vred v enem samem plamenu. In sedaj ni bilo več misliti na drugo, kakor, da se reši vso živino kolikor mogoče hitro. In res, še en hud vetrovni sunek in stala so štiri posiopja v polnem ognju. Bil je pač naravnost strašen prizor. Prišel je tretji sunek viharja — pač povzročen deloma tudi vsled grozne vročine in silen plamen je objel zopet dve hiši — tako da je sedaj s polnim plamenom gorelo 8 velikih gospodarskih poslopij — hiša, hiša podališana v hlev in na tem pod — in sledečih gospodanev: Valanta, Jurca, Vogelnika, Grilca, Kalana, Prešerna, Mraka in Kat. Šolarjeve. Ker so v tem kratkem času prihiteli na pomoč poleg domače požarne brambe — tui one iz Begunj in Mošenj, so se morali omejiti vsi ti vrli gasilci, pomnoženi z domačimi ljudmi in Radovljčani, le na obrambo obmejnih poslopij. — Ves Predtrg, kakor sosedna Radovljica sta bila v skrajni nevarnosti in usoda obeh krajev je visela skoro dve uri na tako tanki niti, da se bilo bati najhujega. Naj bi se obmil veter samo trenutkoma proti Radovljici — bi danes lahko pisali: Radovljica je bila. In vsled tega kritičnega položaja se je zavedala te strašne negotovosti vsa okolica bližnja in daljna in prihiteli so gasilci s svojimi brizgalnicami iz sledečih krajev: Tržič, Kranj, Breznica, Kanagorica, Bled, Jesenice z dvema posebnima vlakoma in sicer prostovoljna in pa tovarniška z rdečim križem. Gasilci so imeli polne roke dela, a tudi vrle radovljiške žene in dekleta so se to pot tako obnesla, da jih moramo tu javno pohvaliti. Ogenj ej bil vdušen okrog 4. ure popoldne, seveda so morali domači gasilci, pomnoženi z domačini stražiti še vso noč, dobro je pa bilo to, da je proti jutru pri čelo polagoma deževati. — škodo cenijo okrog enega milijona kron, kajti poleg dotičnih gospodarskih poslopij je pogorelo tem gospodarjem skoro vse poljsko orodje, mnogo poljskih strojev, vsa krma, kakor tudi vse žito, kar so ga imeli za setev; poleg tega tudi mnogo perila in obleke; a tudi mnogo sežnjev drv. Živine je — hvala hitri pomoči — pogorelo le prav malo, namreč nekaj kokoši, štirje prešiči in danes je poginila enoletna kobilica na opeklinah, ker je ušla nazaj v hlev. Pa pa se pri godila še druga žalostna nesreča, da je posestnika Pogačarja vlg. Tršiča iz Vrbenj udarila neka kobilica, ki jo je reševal tako nesrečno, da se bori danes s smrtjo. Ogenj je nastal vsled lahkomišljenosii gospodinje cestarja Novaka. Nesla je skoro živ pepel na gnojišče, vsled hude suše so se vnele smeti na gnojišču in po vzročile požar. Da se oblaži beda tem težko prizadetim gospodarjem, osnoval se je pri županstvu v Predtrgu odbor, ki sprejema darove tako v denarju in blagu. Upamo, da priskoči hudo prizadetim pogorelcem tudi država na pomoč in da jim poleg zdatne denarne podpore nakloni tudi potrebne kmetijske stroje iz takozvanega demobilizacijskega skladišča. Z ozirom na tozadevno poročilo v »Slov. Narodu« z dne 9. t. m. popravljamo, da ni požara povzročila ročna granata in da tudi nišo imeli v oni hiši spravljenih več ročnih granat, temveč imeli so pač nekaj dinamičnih glav, ki jih je hranil cestar Al. Novak.

Vir: Slovenski narod, 14. 3. 1920

Požarna bramba v Kropi je prišla v okolici v zamero, ker ni šla gasit 7. marca v Predtrgu. Kriva pa ni požarna bramba, ki je šele ob poldveh izvedela na nezanesljiv način, da v Predtrgu gori, temveč razmere na pošti v Kropi. Ko je namreč zastopnik požarne brambe prosil poštarico, naj se telefonično vpraša, če žele Radoljčani gasilsko pomoč, pa je poštarica odgovorila: Saj ni uradna ura! Obvestilo iz Radovljice ni prišlo in ker so tudi orožniki ostali doma, je gasilno društvo menilo, da njihove pomoči tam ne potrebujejo. Kdo je torej kriv, naj pojasni pošto ravnateljstvo!

Vir: Slovenec, 21. 3. 1920

Poziv. Dne 7. t. m. je požar vpepelil v Predtrgu pri Radovljici osmero posestnikom hiše, gospodarska poslopja, hleve, skoro vso hišno in gospodarsko opremo, poljedelske stroje, skoro vso obleko, perilo in obuvalo, nekaj živine in prašičev. Škoda znaša okoli 750.000 K, zavarovalnina je le malenkostna. Vsled požara je prizadetih 9 rodbin z 51 rodbinskimi člani. Vsi ti so v skrajni bedi, po svoji lastni moči si ne morejo pomagati, treba jim je pomoči od drugod. Da se jim olajša beda, razpisujem s tem nabiranje malih darov po vsej Sloveniji. Darovi se sprejemajo v Ljubljani, poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, drugod pri vseh okr. glavarstvih, pri mestnih magistratih v Celju, Mariboru in Ptujju in pri načelniku pomožnega odbora, županu Ivanu Valant v Predtrgu. Darovi se bodo razglasili v »Ur. listu« in odkazali svojemu namenu. — Poverjenik za notranje zadeve: Remec s. r.

Vir: Domoljub, 31. 3. 1920

Sestavil: Goran Lavrenčak –DAR

Prvič objavljeno: 10. 4. 2019

Dopolnjeno: 18.5.2020

glavrencak@gmail.com